

קרח חי"ח שיחה ד'

גם לרבא הנה לכל הדיעות היו שבעה שערים בעזרה והלויים שמרו רק על חמשה, והתנאים במשנה חולקים בטעם ששמרו רק על חמשה. או מפני שרק לחמשה היה דין שער, או מפני שבעצם היה לשבעה מהם דין שער, אך שמירת הכהנים בבית המוקד ובבית הניצוץ הועילה גם עבור שערים אלו.

בהתחלת מסכת מדות איתא במשנה: "בג' מקומות הכהנים שומרים כו' והלויים כו' חמשה על חמשה שערי העזרה כו'". אך בהמשך המסכתא נאמר במשנה ששבעה שערים היו בעזרה. ומבארת הגמרא "אמר אב"י תרי מינייהו לא צריכי שימור. רבא אמר תנאי היא כו' ואיכא תנא דאמר שבעה ואיכא תנא דאמר חמשה הוו".

ולכאורה נראה שהרמב"ם פוסק כאב"י - שהרי מביא מב' המשניות (א) "ושבעה שערים היו לה", (ב) "והיכן היו הלויים שומרים על חמשה שערי העזרה" - וצריך להבין מדוע פוסק הרמב"ם כאב"י הרי הכלל הוא אב"י ורבא הלכה כרבא?

והביאור: יש לומר שהדיעות כמה שערים היו בעזרה אינם חולקים במציאות, דבמציאות היו י"ג שערים, אך המחלוקת הוא לכמה מהם ישנו דין שער (לענין שמירה וביאת המקדש ועוד). ויש לומר שגם לרבא הנה לכל הדיעות היו שבעה שערים והלויים שמרו רק על חמשה, והתנאים במשנה חולקים בטעם ששמרו רק על חמשה. או מפני שרק לחמשה היה דין שער, או מפני שבעצם היה לשבעה מהם דין שער אך על ידי זה שהכהנים שמרו בבית המוקד ובבית הניצוץ (דהשמירה בתוך הבית היה על ידי הכהנים, ושמירת השערים היה על ידי הלויים) הועילה שמירת הכהנים בתוך בית המוקד ובית הניצוץ גם עבור שערים אלו, ולכן לא שמרו הלויים בשערים אלו.

ועל פי זה יובן שרבא והרמב"ם בפירוש המשניות סוברים שהתנא דריש משנתינו סובר שהיו רק חמשה שערים בעזרה (שרק לחמישה מהם יהי דין שער). דאילו היה סובר שהיה לשבעה מהם דין שער היה מרמז לזה באמרו שהכהנים שמרו בשער הניצוץ ובשער המוקד (כלשון הרמב"ם), שמדגיש שהשמירה דהכהנים על הבית הועילה גם עבור השער. אך הלשון במשנה הוא בית המוקד ובית הניצוץ.